

gennemført Venstres Program i en ganske anden Skikkelse, end vi nu drømme om, hvis vi faa gennemført almindelig Valgret til Stat og Kommune, altsaa Selvstyre hele Linien over, saa vil Herregaardsarbejderen og Fabrikarbejderen, som man giver almindelig Valgret i Kommune og Stat, som man gør suveræn i det kommunale og statslige Liv — og det med Rette —, ikke i Længden finde sig i kun at være suveræn der. Han vil ogsaa være suveræn, ogsaa have almindelig Valgret paa det Omraade, som er det vigtigste, nemlig paa det økonomiske. Thi hvis det er vigtigt gennem den almindelige Valgret at faa kommunalt Selvstyre og demokratisk Styre, hvis det er vigtigt at faa Staten ordentligt styret og at faa Lovene ordentligt vedtagne gennem den almindelige Valgret og Demokratiet, saa er det dog vel endnu vigtigere at faa selve Økonomien i en god Gænge, selve Produktionen og Omsætningen, at faa det fornødne af Føde, Klæder, Husly og Velvære for os alle. Det er vel dog det vigtigste af alt, og hvorfor skulde vi overlade det til arvelige Lovgivere? Hvorfor skulde Produktionen og Omsætningen mere end Kommunens og Statens Styrelse være i Hænderne paa arvelige eller tilfældige Indehavere?

Hvorfor skal Demokratiets Princip begrænses indenfor de kommunale og politiske Rammer? Hvorfor skal det ikke overføres ogsaa paa det økonomiske? Den højtæredede Finansminister mener, at faa vi blot den almindelige Valgret indført i Kommunerne, er alt godt. Det er noget, vi slænge ud til Landarbejdere og Husmænd — det er hans inderste Standpunkt — som noget, der skal afholde dem fra at stille videre Krav; det skal være et Slags Beroligelsesmiddel. Men den ærede Minister tager fejl. Faa disse Husmænd og Landarbejdere først politiske og kommunale Rettigheder, ville de netop se, hvor uendelig lidt de ved Siden deraf have af de økonomiske Rettigheder, og hvor lidt det er ved Siden af de økonomiske Interesser og Rettigheder, og hvor uendelig vigtigere disse ere. For hvad vil det sige, at man kan stemme en Gang imellem ved Stats- og Kommunevalg, naar man er arbejdsløs den næste Dag og kan blive det i Maaneder? Er det dog ikke først og fremmest det, det kommer an paa, at kunne bruge sin Stemmeret, sin Suverænitet i Samfundet, saa at man ikke udsættes for Arbejdsløshed, for ikke at kunne faa Brødet i Munden til sig og sin Familie? Det er dog vel det vigtigste af al Ting. Alt-

saa. Folket vil og maa bruge Selvstyret, den almindelige Valgret, til at overføre de demokratiske Tanker, Valgretstanken, ogsaa paa Produktionen og Omsætningen. Socialismen, det er det, at Folket tager sin egen Skæbne i sin egen Haand, ogsaa Produktionen og Omsætningen, nationaliserer Kapitalen, demokratiserer Erhvervslivet, demokratiserer eller nationaliserer. (Afbrydelse). Jo, Ordet „nationalisere“ bruges ofte i England i den Betydning, og med Rette; thi det er et fuldt ud rigtigt Udtryk, om det end generer det ærede Medlem. For hvis man konsekvent gennemfører den nationale Ide, maa det føre til Socialismen.

Til sidst vil jeg kun sige dette, at truer man os med, at en frisindet og fornuftig Toldreform skulde føre til daarligere Erhvervsilkaar for vort Land, saa tror jeg for det første ikke derpaa. Men skulde endelig Toldmure i et eller andet Land rejse sig uoverstigelige — hvad jeg for øvrigt heller ikke tror paa —, skulde der ske en eller anden Ulykke, skulde England f. Eks. lamme vort Landbrugs Eksport, skulde der opstaa saadanne Kalamiteter, at de styrtede vort Folk i en økonomisk Ruin, ved jeg ogsaa et Middel derimod. Det er at indrette vort Samfund socialistisk. Der ved jeg Midlet; det siger min sunde Fornuft mig. Thi vi have jo, som det hedder i Sangen „Sædejord nok og Sommersol nok“ til, at alle kunne leve. Naar vi blot indrettede os fornuftigt, saa maatte vi i hvert Fald kunne faa saa meget ud af den nationale Produktion, gennem Kunstindustri og paa enkelte andre Omraader, at vi kunne importere det Kul og Jern og de andre enkelte Fornødenheder, som vi ikke kunne frembringe herhjemme. Jeg er sikker paa, at hvis Danmark indretter sig socialistisk, vil der ikke være noget i Vejen. Det Middel ved jeg, hvis de Herrer pege paa en Fremtid, der ikke kan holdes. Folkets økonomiske Selvstyre, det er den Vej, vi skulle gaa; Protektionismen er en Afvej, og Frihandel er ikke et Lægemedel; det er sikkert nok. Jeg er uenig med de Frihandelsmænd, der snævert og doktrinært mene, at bare vi faa Beskyttelsestolden ned, kunne vi godt beholde Finanstolden; ja, den kan endogsaa forhøjes. Det er urigtigt; deri er jeg fuldstændig enig med det ærede Medlem for Københavns 11te Valgkreds (Sigvald Olsen); det ere vi alle enige om. Men lige saa vist er det, at der i de protektionistiske Lande lige saavel er Arbejdsløshed som i Frihandelslandene. I Fri-